¶ CORR. ROM. « *Ab Apostolica.*] Apud Anselmum, & in Polycarpo legitur, *quæ Apostolicas sedes, & Epistolas accipere meruerunt.* Et convenit cum verbis B. Augustini libro secundo de doctrina Christiana, *cap.* 8. prout notatum est suprà *dist.* 19. *in Canonicis.*

¶ PITH. [11] *Idem.*] Addit V. C. 2. *Victori & Pancratio illustribus.*

[12] *Ipsi.*] V. C. *Isti.*

[13] *Quærerent.*] V. C. *quæritent.*

[14] *Apostolicam sedem.*] V. C. *Apostolicas sedes.*

XXXV. *Item* NICOLAUS Papa scribit Michaëli Augusto, *Epist.* 7. [an. 865. *Romæ Constantinopolim.*]

Ex quo « Episcopus fidei contraria docet, alium excommunicare non potest.

[f] Ivo, *p.* 14. *c.* 58. Pann. *l.* 5. *c.* 134.

ALit Celestinus [f] β Papa, Orientalibus Episcopis scribens: [Si quis ab Episcopo Nestorio, aut ab aliis, qui eum sequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, vel excommunicatus, vel exutus est, seu Antistitis, seu Clerici dignitate, hunc in nostra communione & duravit, & durare manifestum est: nec judicamus eum remotum: quia non poterat quemquam ejus removere sententia, qui se jam præbuerat ipse removendum.]

¶ CORR. ROM. « *Ex quo.*] Emendata est hæc Rubrica ex plerisque vetustis.

β *Celestinus.*] Nicolaus hic citat Epistolam Celestini Papæ, scriptam Joanni, Juvenali, &c. Episcopis per Orientem, prout est in Conc. Ephesino Vaticanæ Bibliothecæ, & Lutetiæ impresso.

[g] Nicolaus *ibid.* ex eodem Celestino ad Clerum Constantinop.

XXXVI. *Item* [g] IDEM *ibid.* ex Celestino [ad Clerum Constantinopolitanum. an. 865. *Romæ Constantinopolim.*]

Non habentur excommunicati, qui ab Hæreticis excommunicantur.

[h] Ivo, *p.* 14. *c.* 59. Pann. *l.* 5. *c.* 135.

APertè [h], inquit, Sedis nostræ sanxit autoritas, nullum sive Episcopum, sive Clericum, seu professione aliqua Christianum, qui à Nestorio, vel ejus similibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco suo, vel communione dejecti sunt, vel dejectum, vel excommunicatum videri: sed hi omnes in nostra communione & fuerunt, & hucusque perdurant; quia neminem vel dejicere, vel removere poterat, qui prædicans talia titubabat. Intellexistisne « Imperator ex superiùs memoratis non potuisse, ut non dicamus Prælatum suum, saltem quemlibet removere, qui fuerant olim ipsi remoti; nec dejicere quemquam, qui fuerant jam antè proftrati?

¶ CORR. ROM.] Hic etiam citatur à Nicolao alia Epistola ejusdem Celestini, quæ est inter acta ipsius Concilii Ephesini.

« *Intellexistisne.*] Hic incipiunt propria Nicolai verba.

XXXVII. IDEM NICOLAUS Papa ibidem paulò inferiùs. [an. 865. *Romæ Constantinopolim.*]

Ad judicandum Excommunicati non recipiantur.

[i] In Can. Apost. 32. *al.* 34. & in Conc. Antioch. *c.* 7.

MIramur [i], quomodo Excommunicati ad judicandum recepti sint, cùm secundùm Apostolicos Canones sine commendatitiis literis in communione sola recipi prohibeantur. Absurdum etenim est, ut cui non licet etiam cum minimis, juxta Sacras regulas communicare, liceat penes vos etiam de majoribus judicare.

GRATIAN. „ HIS autoritatibus perspicuè monstratur, quòd ex quo „ aliquis contra fidem cœperit aliquid docere, nec dejicere „ quemquam valet, nec damnare. §. 1. Objicitur tamen „ illud Augustini [k]: [Recedentes à fide nec Baptisma, nec „ baptizandi potestatem amittunt.] Cùm ergo Sacerdotalem „ unctionem utraque potestas, videlicet baptizandi, & ex„ communicandi sequatur; à fide recedentes, aut utramque „ retinebunt, aut utràque carebunt. Sed aliud est potestas „ officii, aliud executio. Plerumque officii potestas vel ac„ cipitur, veluti à Monachis in Sacerdotali unctione, vel „ accepta sine sui executione retinetur: veluti à Suspensis, „ quibus administratio interdicitur, potestas non aufertur. A „ fide itaque recedentibus potestas non adimitur: sicut re„ deuntibus non redditur: ne non homini, sed Sacramento „ injuria fieri videatur. Unde ab Hæreticis baptizati, vel „ ordinati, cùm ad unitatem Catholicæ fidei redierint, si „ fortè intuitu Ecclesiasticæ pacis in suis recipiantur Ordini„ bus; non iterabitur Sacramentum, quod in forma Ecclesiæ „ probabitur ministratum: sed per impositionem manùs præ„ stabitur virtus Sacramenti, quæ extra Ecclesiam nulli do„ cetur esse collata. Cùm ergo utraque potestas in Hæreti„ cis remaneat, si Hæreticus Catholicum, vel alium Hæreti„ cum excommunicaverit, ut in communionem suæ hæreseos „ illum deducat, quia iniqua est sententia, pondere caret.

[k] I. *q.* 1. *quod quidam.*

„ §. 2. Quòd si in Catholicum pravè viventem, vel in „ Hæreticum flagitiis, vel facinoribus deditum, ut aliàs ad „ rectè vivendi normam uterque redeat, sententiam dederit; „ an uterque, an Hæreticus tantùm ejus sententiâ teneatur, „ meritò quærendum videtur. Potest autem dici Catholicum „ sententiâ Hæretici minimè teneri. Non enim potest oris „ gladio ferire, quem accusare, vel in quem testificari non valet. Si enim quos Divina testimonia non sequuntur, « quia extra Ecclesiam sunt, pondus humani testimonii [1] per- « [1] II. *q.* 7. *§ Hæreticus.* diderunt adversùs eos, qui in Ecclesia esse videntur; nec « adversùs eosdem Ecclesiasticæ autoritatis pondus habere po- « terunt, qui ab ejus fide discessisse probati sunt; atque ideò « ab Ecclesia sunt condemnati. In Hæreticum autem pote- « statem habere videtur Hæreticus: sicut & Diabolus potest « in Malis, tamquam in pecore suo. Unde scribit «

XXXVIII. AUGUSTINUS Vincentio Donatistæ, & Rogatistæ, *Epist.* 48. [c. an. 408. *in Africa.*]

Pro aliquo facinore ab Hæreticis excommunicatus, à Catholicis non est recipiendus.

QUisquis [m] pro aliquo flagitio, vel facinore projectum à [m] XXIII. *q.* 7. vobis ita fuscipit, sicut fuscipiuntur, qui excepto er- *c.* 1. §. *quisquis.* rore, quo à nobis separamini, sine crimine apud vos vixe- Polyc. *l.* 7. runt; displicet nobis. Sed nec facilè ista monstratis: &, *tit.* 5. si monstretis, nonnullos toleramus, quos corrigere, vel Ivo, *p.* 3. punire non possumus: neque propter paleam relinquimus *c.* 179. aream Domini: neque propter hædos in fine segregandos deserimus gregem Domini: neque propter vasa facta in contumeliam migramus de domo Domini.

XXXIX. IDEM ad Eusebium, *Epist.* 169. [c. an. 397. *ibid.*]

Quisquis propter disciplinam ab Hæreticis excommunicatur, non est à Catholicis recipiendus.

SUbdiaconus [n] quondam Spaniensis Ecclesiæ, vocabulo Pri- [n] Ivo, *p.* 6. mus, cùm ab accessu indisciplinato Sanctimonialium pro- *c.* 390. hiberetur, atque ordinata & sana præcepta contemneret; à Clericatu remotus est. *& infrà.* §. 1. Ego, si Domino [o] placet, istum modum servo, ut quisquis apud eos pro- [o] Ivo, *p.* 6. pter disciplinam degradatus, ad Catholicam transire volue- *c.* 391. rit; in humiliatione pœnitentiæ recipiatur, quo & ipsi eum forsitan cogerent, si apud eos manere voluisset.

SEd illud Augustini [p] intelligitur dictum non propter « GRATIAN. sententiam, cujus potestas nulla est extra Ecclesiam, sed « [p] Sup. *edd.* in detestationem criminum, quæ in Hæreticis, sicut in Ca- « *c. quisquis,* tholicis, æquè sunt punienda. Potest tamen illud Augusti- « *& c. Subdiaconus.* ni [q] de potestate baptizandi intelligi, non ligandi, aut sol- « [q] Sup. *edd.* vendi, vel cetera Sacramenta ministrandi. Baptisma nam- « *mirantur.* que sive ab Hæretico, sive à Laico ministratum fuerit, « in verbis dummodo in unitate Catholicæ fidei accipiatur, non care- « Gratian. bit effectu. Alia verò Sacramenta, ut sacri corporis & san- « guinis Domini, excommunicationis, vel reconciliationis, « si ab Hæretico, vel Catholico non Sacerdote ministrentur: « vel nullum, vel lethalem habebunt effectum. Unde & ab « omnibus fidelibus nullatenus sunt recipienda. Hinc scribit «

XL. AUGUSTINUS *in* I. *lib.* de Baptismo contra Donatistas, *c.* 2. [c. an. 412. *ibid.*]

In extremo positus etiam ab Hæretico pœnitentiam accipere valet.

SI quem fortè [r] coëgerit extrema necessitas, ubi Catholi- [r] Polyc. *l.* 7. cum, per quem accipiat, non invenerit, & in animo *tit.* 3. pace Catholica custodita, per aliquem extra unitatem Ca- Anfel. *l.* 9. tholicam positum acceperit, quod erat in ipsa Catholica *c.* 49. unitate percepturus; si statim etiam de hac vita migraverit, non eum nisi Catholicum deputamus. Si autem fuerit à corporali morte liberatus; cùm se Catholicæ congregationi etiam corporali præsentia reddiderit, unde numquam corde discesserat, non solùm non improbamus quod fecit, sed etiam securissimè, verissimèque laudamus: quia præsentem Deum credidit cordi suo, ubi unitatem servabat: & sine sancti Baptismi sacramento (quod ubicumque invenit, non hominum, sed Dei esse cognovit) noluit ex hac vita migrare. Si quis autem, cùm posset in ipsa Catholica accipere, aliqua mentis perversitate [s] elegerit in schismate ba- [s] *al.* per aliptizari; etiamsi postea « venerit ad Catholicam Ecclesiam; quam mentis certum est ibi [t] prodesse Sacramentum, quod alibi accipi perversitaquidem potest, prodesse autem non potest: perversus, & tem. iniquus est, & tanto perniciosiùs, quantò scientius. [t] *al.* illi.

¶ CORR. ROM. « *Postea.*] In originali legitur (*etiamsi postea venire ad Catholicam cogitat, quia certus est ibi prodesse Sacramentum, quod alibi accipi quidem potest, prodesse autem non potest*) *perversus*, &c. Sed ob Glossam non est emendatum.

XLI. *Item* JULIUS Papa [u]. [fortè ex Pœnit. Theod. c. an. 680. *in Anglia.*] [u] *al.* Eutychianus. *al.* ex Pœnit. Theod.

Per annum pœniteat, qui de manu Hæretici nesciens prohibitam communionem accepit.

SI quis dederit [x], aut acceperit communionem de manu Hæ- [x] Polyc. *l.* 7. retici, & nescit, quòd Catholica Ecclesia contradicit; post- *tit.* 5. eà intelligens annum integrum pœniteat. Si autem scit, & Burch. *l.* 19. neglexerit, & postea pœnitentiam egerit; decem annos pœni- *c.* 105. teat. Alii judicant septem, & quidam humaniùs, ut quinque Ivo, *p.* 15. annos pœniteat. §. 1. Si quis permiserit Hæreticum Mis- *c.* 117. sam suam celebrare in Ecclesia Catholica, & nescit: quadraginta dies pœniteat: si pro reverentia ejus; annum integrum pœniteat:

pœniteat: si pro damnatione Ecclesiæ Catholicæ, & consuetudinis Romanorum; projiciatur ab Ecclesia, sicut hæreticus, nisi habeat pœnitentiam: si habuerit, decem annos pœniteat. Si recesserit ab Ecclesia Catholica in congregationem Hæreticorum, & aliis persuaserit, & postea pœnitentiam egerit; duodecim annos pœniteat, tres extra « Ecclesiam, septem inter Audientes, & duos adhuc extra communionem. De his in Canone dicitur, ut duodecimo β anno communionem sine oblatione percipiant.

¶ CORR. ROM. « *Tres extra.*] Apud Burchardum, & Ivonem legitur, *quatuor extra Ecclesiam, sex inter Audientes, &c.*

β *Duodecimo.*] Burchardus & Ivo habent, *decimo.*

XLII. *Item* GREGORIUS Papa I. *lib.* 3. Dialog. *c.* 31. [an. 593. *Romæ.*]

Potius est mortem arripere, quàm de manu Hæretici communionem accipere.

[y] Polyc. *l.* 7. *tit.* 6.

COepit [y] Ermenegildus Rex juvenis Terrenum Regnum despicere, & forti desiderio Cælestia quærens, in ciliciis vinculatus jacens omnipotenti Deo ad se confirmandum [z] preces effundere, tantóque sublimiùs gloriam transeuntis Mundi despicere, quantò & religatus agnoverat nil fuisse, quod potuerit auferri. Superveniente [a] autem Pa- [a] I. *q.* 1. *se-* schalis festivitatis die, intempestæ noctis silentio ad eum *perveniente.* perfidus pater [15] Arianum Episcopum misit, ut de ejus manu sacrilegæ consecrationis communionem perciperet; atque per hoc ad patris gratiam redire mereretur. Sed vir Deo deditus, Ariano Episcopo venienti exprobravit, ut debuit, ejusque à se perfidiam dignis increpationibus repulit: quia etsi exteriùs jacebat ligatus, apud se tamen in magno mentis culmine stabat securus. Ad se itaque reverso Episcopo Ariano pater infremuit: statimque suos apparitores misit, qui constantissimum confessorem Dei illic, ubi jacebat, occiderent. Quod & factum est.

[z] *al.* confortandum.

¶ PITH. [15] *Pater.*] Lewigildus, Arianus.

AN POST MORTEM ALIQUIS POSSIT EXCOMMUNICARI.

QUÆSTIO II.

GRATIAN. „ [1]. *Paris.* „ [2] *Matth.* 16. „

QUòd autem post mortem, nullus excommunicari valeat, vel absolvi; ex verbis Evangelii monstratur, quibus dicitur [2]: *Quodcumque ligaveris super terram, &c.* Super terram, inquit, non sub terra: ostendens, quòd Viventes pro varietate suorum meritorum solvere possumus, vel ligare: de Mortuis autem sententiam ferre non possumus. Unde scribens

I. LEO Papa I. Rustico Narbonensi Episcopo, *Epist.* 90. *c.* 7. al. *Epist.* 92. *c.* 6. [an. 443. *Romæ in Gallium.*]

Non possunt ab Ecclesia absolvi post mortem, qui in hac vita ab ea noluerunt absolvi.

[b] Burch. *l.* 11. *c.* 32. Ivo, *p.* 14. *c.* 60. Pann. *l.* 5. *c.* 118.

DE communione [b] privatis, & ita defunctis «.] Horum causa Dei judicio reservanda est, in cujus manu fuit, ut talium obitus non [1] usque ad communionis remedium differretur. Nos autem, quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus.

[1] *Matth.* 16.

¶ CORR. ROM. « *De communione privatis, & ita defunctis.*] Verba hæc in codice Canonum sunt titulus vigesimi Decreti Leonis I. & ea Burch. non habet. Reliqua verò sunt ipsius Leonis verba.

¶ PITH. [1] *Non.*] Abest in 2. V. C.

II. *Item* GELASIUS Papa I. in Commonitorio, Fausto Magistro fungenti Legationis officio apud Constantinopolim. [an. 493. *Romæ Constantinopolim.*]

Ecclesia viventes potest ligare, vel solvere, non Mortuos.

[c] Polyc. *l.* 7. *tit.* 1.

LEgatur [c] ex quo est religio Christiana, vel certè detur exemplum in Ecclesia Dei à quibuslibet Pontificibus, ab ipsis Apostolis, ab ipso denique Salvatore veniam, nisi [d] *al.* autem. se [2] corrigentibus fuisse concessam. Auditum enim [d] [3] sub ipsto Cælo nec legitur omnino, nec dicitur, quod eorum voce deprimitur: date veniam nobis, dum [4] tamen nos in errore duremus. Id quoque pariter [5] ostendant, qui nobis Canones nituntur opponere; quibus hoc Canonibus, quibus regulis, qua lectione, quóve documento, sive ab ipsis Apostolis (quos potiores merito fuisse non dubium est) seu ab ipso Domino Salvatore, qui judicaturus creditur vivos & mortuos, sive factum est umquam, vel faciendum esse mandatur? Mortuos suscitasse Christum legimus: in errore mortuos absolvisse non legimus. Et qui certè hoc faciendi solus habuit potestatem, Beato Petro principaliter [e] *Matth.* 16. mandat Apostolo [e]: *Quæ ligaveris super Terram, ligata erunt & in Cælis* [6]. *& quæ solveris super Terram, erunt soluta & in Cælis* [7]. Super Terram, inquit. Nam in hac ligatione defunctum nusquam dixit absolvi.

¶ CORR. ROM.] In Commonitorio, ex quo sumptum est Caput hoc, anteà narratur, Senatores Constantinopolitanos petiisse à Gelasio, ut sibi liceret communicare cum Acacio ab Apostolica sede excommunicato, hàncque sibi veniam concedi popoposciisse. Quorum absurdam petitionem rejiciens Gelasius, hæc quæ in hoc Capite continentur ipsi Fausto, quem Constantinopolim mittebat, in Commonitorio suggessit.

¶ PITH. [2] *Se.*] Abest in V. C.

[3] *Enim.*] 2. V. C. *autem.*

[4] *Dum.*] 2. V. C. *ut.*

[5] *Pariter.*] V. C. *par est.*

[6] [7] *Cælo.*] V. C. *Cælo.*

III. *Item* URBANUS II. Guitmundo Episcopo. [c. an. 1090. *Romæ in Campaniam.*]

Non oportet ab eorum eleëmosynis post mortem abstinere, quibus in vita communicare non destitimus.

[f] Ivo, *p.* 14. *c.* 68.

SAnè [f] quod super Richardo filio Borelli vestra Fraternitas se egisse innotuit pro zelo Dei, & animarum charitate laudamus. Sed non adeò timendum: non adeò est vobis ab ejus eleëmosynis abstinendum. Inter cetera quippe nostræ fidei Patres Beatus Leo Papa Doctor egregius. [Quibus vivis, inquit [g], non communicavimus, nec mortuis communicare debemus.] Constat ergo, quoniam quibus vivis (ut ex oppositio loquamur) communicavimus; mortuis quoque communicare possumus. Nos planè inter duo oppugnantia positi, inter impios videlicet & Schismaticos, Schismaticis ullo modo communicare non possumus, aut licet: peccatoribus verò, & prædonibus dispensativè propterea [h] communicamus: quia & Ecclesiam hactenus sustentaverunt: & se fideles in posterum pollicentur. Alioquin [i] oportet nos de hujus Mundi partibus exire. Sub qua etiam sponsione nos eis nuper in Beati Petri natalitiis absolutionem indulsimus. Quia ergo prædictus vir neque nominativè excommunicatus, neque communicans cum excommunicatis ex nomine exiit, sed in domini sui fide, atque servitio permansit; licet nobis dispensativè, id est, quamdiu eos patimur, ejus eleëmosynis communicare, & defuncti animam Christianæ religionis modis omnibus adjuvare.

[g] Sup. *edd. de communione.*

[h] *al.* pro tempore.

[i] 1. *Cor.* 5.

IV. *Item* GELASIUS Papa I. universis Episcopis per Dardaniam, sive per Illyricum constitutis. [an. 494. *Romæ in Dardaniam.*]

De eodem.

[k] Anf. *l.* 12. *c.* 30. Polyc. *l.* 7. *tit.* 1.

NEc quisquam [k] omnino vobis persuadeat Acacio prævaricationis suæ crimen fuisse laxatum: quia, qui postquam in collegium recidens pravitatis jure meruit ab Apostolica communione secludi, in hac eadem persistens damnatione defunctus est; absolutionem, quam superstes nec quæsivit omnino, nec meruit, mortuus jam non potest impetrare. Si quidem ipsis Apostolis Christi voce delegatum est [1]: *Quæ ligaveritis super terram, &c.* Ceterùm jam de eo, qui in Divino est judicio constitutus, nobis fas non est aliud decernere præter id, in quo eum dies supremus invenit. Atque ideò, nisi ejus nomine refutato, cæteríscque consortibus hujus erroris, cum nullo prorsùs eorum participare debetis mensæ Dominicæ puritatem: quam Majores nostri semper ab Hæretica magnopere servaverunt pollutione discretam.

[1] *Matth.* 16.

¶ CORR. ROM.] Epistola, ex qua hoc Caput acceptum est, extat inter alia scripta Gelasii in vetusto codice Vaticano: in quo etiam multæ aliorum Pontificum Epistolæ habentur.

V. *Item* LEO Papa I. *Epist.* 13. ad Pulcheriam Augustam. [an. 449. *Romæ Constantinopolim.*]

Incorrigibilis damnationis sententia relaxari non potest.

DAmnationis sententiam quicumque meretur accipere; si in suo sensu voluerit permanere, nullus relaxare poterit.

¶ CORR. ROM.] Verba Leonis de Eutyche agentis, sunt hæc: *Qui dum videret insipientiæ suæ sensum Catholicis auribus displicere, revocare se à sua opinione debuerat: nec ita Ecclesiæ Præsules commovere, ut damnationis sententiam mereretur: quam utique, si in sua sententia voluerit permanere, nullus poterit relaxare.*

HIS autoritatibus probatur, quòd Viventes, non Mor- « GRATIAN. tuos solvere possumus, vel ligare. Verum hoc non de « 2. *Part.* omni crimine intelligendum est. Sunt enim quædam cri- « mina, de quibus etiam post mortem accusari potest quili- « bet, vel damnari; velut hæresis. Unde legitur «

VI. IN PRIMA ACTIONE Quintæ Synodi. [an. 553. *Constantinopoli.*]

Hæretici etiam post mortem sunt excommunicandi.

[m] Ivo, *p.* 14. *c.* 62. Pann. *l.* 5. *c.* 115. *& sequentib.*

SAnè « profertur [m] à quibusdam, qui dicunt oportere post mortem Hæreticos anathematizari, & sequi in hoc doctrinam sanctorum Patrum, qui non solùm viventes Hæreticos condemnaverunt, sed & post mortem, utpote in sua impietate mortuos: sicut eos, qui injustè condemnati sunt, revo-